Yttrande över Motion 2021:18 av Jonas Lindberg m.fl. (V) om förändrade regler för det s.k. fritt val-systemet för hörselhjälpmedel

Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) har av Rotel VII – Vård- och valfrihetsroteln getts möjligheten att yttra sig om förändrade regler för det s.k. fritt val-systemet för hörselhjälpmedel.

Ärendet

I motionen framförs förslag på att följande förändringar i förfrågningsunderlagen, avtalen och regionens arbete med frågan. Motionärerna yrkar på att Region Stockholm omedelbart omarbetar det så kallade ”fritt val” systemet i enlighet med följande punkter.

Det behöver skarpare skrivningar om hur företagens annonser ska utformas. Där ska t.ex. alltid finnas med att man också provar ut det kostnadsfria upphandlade sortimentet. Att hörapparater inte behöver kosta något utöver förskrivningsavgiften.

Inför transparens om vad det kostar. Idag är det hemligt vad ett köp kostat för en patient, det ses som en företagshemlighet. Det gynnar företagen, men missgynnar patienterna.

Sammanställ prisjämförelser som görs tillgängliga för alla patienter som behöver hörselhjälpmedel. Idag finns ingen möjlighet att jämföra prisklasser och olika mottagningar.

Informationen om hörselvården måste förbättras inom regionen. 1177 har här ett särskilt viktigt uppdrag.

Regionens utgångspunkt måste fortsättningsvis vara att värna om patienternas intresse, inte företagens. Därför är det också avgörande att man fortsättningsvis utarbetar alla förslag som har med hörselvården i nära dialog med patientorganisationerna, t.ex. HRF.

Förvaltningens yttrande

Region Stockholm har en beställar-/utförarmodell som innebär att hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) har ett övergripande ansvar för de olika behov som befolkningen inom Stockholms län har. SLSO är en av många vårdgivare som via avtal med HSN bedriver vård till innevånarna och det är dessa avtal som styr vilka vårdtjänster som SLSO kan erbjuda.

Förslag till beslut

Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde föreslås besluta

att avge Yttrande över Motion 2021:18 av Jonas Lindberg m.fl. (V) om förändrade regler för det s.k. fritt val-systemet för hörselhjälpmedel enligt ovanstående.

Mikael Ohrling
Sjukvårdsdirektör

Annika Jerhamre
Kanslichef

Region Stockholm

Rotel VII – Vård- och valfrihetsroteln

REMISS

2021-04-16

RS 2021-0302
SLSO 2021-1077

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Stockholms läns sjukvårdsområde

Ärende:

Remiss – Motion 2021:18 av Jonas Lindberg m.fl. (V) om förändrade regler för det s.k. fritt valsystemet för hörselhjälpmedel

---

Yttrande från berörd nämnd/styrelse senast: **2021-06-17**

Handläggare: **Carl Henrik Svensson**

Yttranden skickas till regionledningskontorets registrator:

E-post: registrator.rlk@sll.se

Adress:
Regionledningskontoret
Registraturen
Box 22550
104 22 Stockholm

Internadress:
Regionledningskontoret, Registraturen, Lindhagensgatan 98, plan 6

Region Stockholm
2021-03-23

Motion från Jonas Lindberg, Catarina Wahlgren, Marit Normasdotter och Bengt Larsson angående: Förändrade regler för det s.k. fritt val-systemet för hörselhjälpmedel.

Vänsterpartiet anser att det s.k. fritt val-systemet för hörselhjälpmedel ska avskaffas. Men redan nu kan systemet reformeras så att det förbättras för patienterna.

Grundproblemet inom den primära hörselrehabiliteringen i Stockholms län är att en majoritet av mottagningarna ägs av två multinationella koncerner (Audika och Audio Nova) som även äger hörapparattillverkare. Genom ”fritt val”-systemet har hörselmottagningarna möjlighet att förskriva just de hörapparater som produceras inom den egna ägarkoncernen och det är alltför ofta ekonomiska incitament, snarare än brukarens behov som avgör vilken hörapparat som förskrivs.

Förskrivningslistor som omsluter perioden september 2019 till april 2020 visar detta med skrämmande tydlighet. 100 procent av förskrivningarna genom fritt val-förskrivningar från Audika och Audio Nova var till koncernens egna produkter. Företagen satsar också på reklamannonser som inte ger rätt information och ofta är vilseledande för de som behöver hörselhjälpmedel.

Rapporter från många personer visar också att hörselmottagningarna avstyr från regionens sortiment, ibland talar de inte ens om att det finns. De som går till undersökningen är ofta där för första gången, de är ovana och befinner sig i ett underläge. De pressas ofta till styrda köp. Många tror att de möter en vårdanställd, när de egentligen möter en försäljare.

Många patienter känner sig illa behandlade. HRF (Hörselskadades riksförbund) får ständigt rapporter från människor som känt sig utnyttjade och pressade i samband med utprovningsprocessen och vid köp av hjälpmedel. Tyvärr är de många som inte törs rapportera detta till patientnämnden, då de är rädda att komma i konflikt med sin mottagning.

De årliga rapporterna från det nationella kvalitetsregistret har återkommande visat att den primära hörselvården i Stockholms län tillhör landets allra sämsta. Fritt val har alltså gett sämre valfrihet (!) och lägre vårdkvalitet, samtidigt som den lett till högre kostnader för både regionen och enskilda individer.

Men trots alla problem som rapporterats och de brister som belysts i ett flertal utredningar och statistiska sammanställningar, så har Region Stockholm valt att hålla fast vid systemet.

Tillsammans med Skåne är Stockholm de enda regioner i hela landet som har ”fritt val” systemet.

Vänsterpartiet anser att ”fritt val” systemet ska avskaffas, men om så inte sker måste det till skärpta skrivningar som hindrar företagen att agera som de gör idag.

Vi föreslår därför följande förändringar i förfrågningsunderlagen, avtalen och regionens arbete med frågan:

1. Det behöver skarpare skrivningar om hur företagens annonser ska utformas. Där ska t.ex. alltid finnas med att man också provar ut det kostnadsfria upphandlade sortimentet. Att hörapparater inte behöver kosta något utöver förskrivningsavgiften.

2. Inför transparens om vad det kostar. Idag är det hemligt vad ett köp kostat för en patient, det ses som en företagshemlighet. Det gynnar företagen, men missgynnar patienterna.

3. Sammanställ prisjämförelser som görs tillgängliga för alla patienter som behöver hörselhjälpmedel. Idag finns ingen möjlighet att jämföra prisklasser och olika mottagningar.

4. Informationen om hörselvården måste förbättras inom regionen. 1177 har här ett särskilt viktigt uppdrag.

5. Regionens utgångspunkt måste fortsättningsvis vara att värna om patienternas intresse, inte företagens. Därför är det också avgörande att man fortsättningsvis utarbetar alla förslag som har med hörselvården i nära dialog med patientorganisationerna, t.ex. HRF.

Därför yrkar vi:

Att Region Stockholm omedelbart omarbetar det så kallade ”fritt val” systemet i enlighet med ovanstående punkter.

Jonas Lindberg

Catarina Wahlgren

Marit Normasdotter

Bengt Larsson